

خوزستان در افق نزدیک...

مسعود عالمی نیسی

عضو هیئت علمی دانشگاه علامه طباطبائی (ره)

فهرست

- ۱۱.....مقدمه
- ۱۵.....بخش اول: افق آینده خوزستان
- ۱۷.....خوزستان در یک نگاه
- ۱۹.....وضعیت کنونی خوزستان
- ۲۲.....افق آینده خوزستان
- ۲۵.....بخش دوم: رویکرد مطلوب پیشرفت
- ۲۷.....مقدمه
- ۲۸.....رویکرد فعلی: اگر دولت اقدامات خود را قطع کند، جامعه ایرانی از ادامه پیشرفت بازماند
- ۲۹.....رویکرد مطلوب: جامعه قوی ایرانی و رفع موانع پیشرفت
- ۳۹.....بخش سوم: برنامه پیشرفت خوزستان؛ منظومه راهبردها
- ۴۱.....مقدمه
- ۴۲.....بخش کشاورزی
- ۴۳.....موضوع زمین در کشاورزی
- ۵۱.....موضوع آب در کشاورزی
- ۶۳.....جمع‌بندی بخش کشاورزی (زمین و آب)
- ۶۵.....بخش تجارت

- ۶۵..... راهبرد اول؛ توسعه مکنده‌های مصرف و تأمین کننده‌ها
 ۶۹..... راهبرد دوم؛ توسعه محورهای مواصلاتی (کریدورها) روی خط شهرهای کوچک و متوسط
 ۷۱..... جمع‌بندی بخش تجارت
 ۷۲..... بخش مسکن
 ۷۲..... مانع: قوانین مربوط به کمربند شهری و روستایی
 ۷۴..... راهبردها
 ۷۶..... جمع‌بندی بخش مسکن
 ۷۷..... نقدینگی
 ۷۷..... راهبرد؛ تأسیس بانک توسعه و عمران خوزستان
 ۸۰..... آموزش
 ۸۰..... راهبرد؛ توسعه رشته‌ها و تولید نیروی انسانی متناسب
 ۸۳..... معضل ریزگردها
 ۸۵..... معضل حاشیه‌نشینی
 ۸۸..... معضل وهابیت
 ۸۹..... جمع‌بندی راهبردها
 ۱۰۴..... منابع

مقدمه

خوزستان چند دهه است که با مشکلاتی چون بیکاری، آلودگی هوا، آلودگی آب، کم‌آبی، ریزگردها، کاهش سطح تحصیلات، حاشیه‌نشینی و پیامدهای جنگ تحمیلی دست و پنجه نرم می‌کند. با این حال، همه می‌دانیم خوزستان ثروتمندترین استان کشور است و چنین وضعیتی به هیچ وجه شایسته خوزستان و خوزستانی‌ها نیست. خوزستان نیازمند افق است، افقی مطلوب و مردانی که این استان زرخیز را به سوی این افق راهبری کنند. اما هدایت استان به سوی توسعه بدون برنامه‌ای مدون و مطالعه شده راه به جایی نمی‌برد و در حد یک شعار باقی می‌ماند. متن حاضر مشتمل بر برنامه‌ای برای آینده خوزستان است. در این برنامه، افق مطلوب خوزستان ترسیم و سپس راهبردهای هفت‌گانه تحقق آن تشریح می‌شوند. این برنامه در واقع، گام اول توسعه خوزستان است. گام اول، توسعه اقتصادی است. اقتصاد واقعی خوزستان، «تجارت مبتنی بر کشاورزی» است. تحقق این اقتصاد، با «رفع موانع پیشرفت» امکان‌پذیر خواهد بود. از مفروضات این برنامه آن است که جامعه ایران و خوزستان، «جامعه قوی» هستند که خود دنبال توسعه و پیشرفت

هستند. کاری که دولت باید انجام دهد، رفع موانع ساختاری پیش پای این جامعه است که از زمان برقراری دولت مدرن تاکنون، در نظام حکمرانی کشور کاشته شده است. مردم خوزستان به طور طبیعی و از قدیم الایام به کشاورزی و تجارت می پرداختند و اکنون نیز اگر این موانع برداشته شود، خوزستان به قطب کشاورزی و اقتصادی کشور تبدیل خواهد شد و نه تنها بیکاری در آن به صفر نزدیک می شود، بلکه نیاز سایر استان ها به اشتغال را نیز تأمین خواهد کرد. «تجارت مبتنی بر کشاورزی» با گفتمان «رفع موانع پیشرفت» با هفت راهبرد اصلی، ان شاء الله محقق خواهد شد:

۱. تغییر ساختار مدیریت منابع آب
 ۲. تغییر مقررات و اگذاری اراضی ملی
 ۳. توسعه مکنده های مصرف و تأمین کننده ها
 ۴. توسعه محورهای مواصلاتی روی خط شهرهای کوچک و متوسط
 ۵. تغییر قانون کمر بند شهری
 ۶. تأسیس بانک توسعه و عمران خوزستان
 ۷. توسعه رشته ها و تولید نیروی انسانی متناسب
- راهبرد اول و دوم، مربوط به مقوله کشاورزی و دو راهبرد سوم و چهارم به تجارت می پردازند، راهبردهای چهارم و پنجم مشکل مسکن را حل می کنند، راهبردهای ششم و هفتم برخی از ضرورت های توسعه استان را فراهم می کنند. معتقدیم که در صورت اجرای این برنامه، خوزستان در مدت کوتاه و در افق نزدیک شکوفا خواهد شد و به اقتصادی دست خواهد یافت که وابستگی مردم به مشاغل دولتی در آن بسیار اندک خواهد بود. باید گفت راهبردهای فوق بیش از آن - که نیازمند تخصیص بودجه های اضافی باشد، از طریق تغییر قوانین و مقررات و تغییر اولویت در تخصیص بودجه ها عملی می شوند. آنچه بیش از هر چیز لازم است، همت مسؤولان و تلاش و آگاهی مردم است.

لازم به ذکر است در این برنامه راهبردی، از حاصل زحمات چند تیم پژوهشی در حوزه‌ها و رشته‌های مختلف بهره برده‌ایم؛ این بهره‌گیری هم از گزارش‌های علمی آن‌ها بوده است و هم طی جلسات و مصاحبه‌ها از دانش آن‌ها استفاده شده است. از زحمات تک‌تک آن‌ها تشکر می‌کنیم.

امید آن‌که نوشتار حاضر بتواند الهام‌بخش مسئولان در برنامه‌ریزی برای استان خوزستان باشد و مطالبات مردمی را در مسیر پیشرفت خوزستان هدایت کند. ان شاء الله.

مسعود عالمی نیسی

عضو هیئت علمی دانشگاه علامه طباطبائی (ره) شهریور ۱۳۹۸